

Verski muzej v Stični

Slovenski verski muzej je eden najmlajših slovenskih muzejev.

Je v Stični, v drugem nadstropju cistercijskega samostana.

Stalno razstavo Zgodovina krščanstva na Slovenskem so odprli 22. oktobra 2002. Želje in ideje, da bi Slovenci imeli predstavljeno zgodovino krščanstva tudi v muzejski podobi in na enem mestu, so zorele in se bistrile več let.

Dolgoletni pobudnik muzeja je bil dr. Anton Nadrah, opat cistercijskega samostana v Stični. Pot od zamisli do uresničitve je najprej vodila v obnovo muzejske stavbe. Dvornadstropna renesančna stavba z začetka 17. stoletja na severnem delu samostanskega dvorišča, imenovana stara prelatura, z dvoranskimi prostori, starimi poslikavami in ponekod štukaturami je v letih po drugi svetovni vojni dajala zasilne prostore osnovni šoli in gimnaziji. Obnova in

restavriranje propadajočih prostorov sta potekali postopoma več let.

Že med obnovo prostorov je muzej sistematično zbiral razstavne predmete. Pridobivali so jih z nakupi, veliko pa so jih dobili v hrambo ali v dar. Kadar niso mogli dobiti izvirnih predmetov, so si pomagali z izdelavo kopij in maket. V muzejski restavratski delavnici so restavrirali večino razstavljenih predmetov in slik. Za svoje delo pri postavitvi razstave so avtorice višji kustosinji mag. Nataša Polajnar Freljih in Jana Cvetko, ki je tudi direktorica muzeja, višja restavratorka mag. Darja Srebnik ter dokumentalist Marko Okorn v letu 2003 prejeli Valvasorjevo priznanje,

ki ga podeljuje Slovensko muzejsko društvo. Po odprtju muzeja so se lotili priprave vodnika po razstavi in pred kratkim so nas presenetili z obsežno knjigo, ki obsega preko dvesto strani velikega formatnega

Vodnik po stalni razstavi *Zgodovina krščanstva na Slovenskem* je tako izčrpen, besedilo je napisala mag. Nataša Polajnar Freljih, da si z njim lahko pomagamo pri obisku razstave, še bolj pa, da v njem na enem mestu in v strnjeni besedi spoznamo bogato duhovno in kulturno zgodovino slovenskega naroda. Postavitev razstave in izdaja vodnika zagotovo pomenita velik doprinos k zavedanju lastnih korenin, in to prav v času, ko se Slovenija vključuje v Evropsko zvezo.

V mnogih slovenskih muzejih so razstavljeni tudi predmeti z verskega področja, vendar gre le za posamezne predmete. Cerkev je bila v zgodovini podvržena mnogim spremembam in pretresom. Morda še najbolj v zadnjem, 20. stoletju, ko je komunizem petdeset let pustošil po deželi in uničeval sakralno dediščino in celo človeška življenja. Leta 2000 je nadškof dr. Franc Rode v Kočevskem rogu ob množičnem grobišču razglasil kar 217 slovenskih pričevalcev za vero in večina med njimi je pod ko-

Leopold Layer (?),
Izbrisan je dolg, 1825

munizmom umrla nasilne smrti. Tudi zato je nujno, da Slovenci vzpostavimo spoštljiv odnos do naše preteklosti, se je spominjamo, jo preučujemo ter iz nje črpamo spoznanja za sedanjost in prihodnost.

Tradicija duhovnega izročila

Poslanstvo vsakega muzeja je ohranjati in predstavljati dediščino, izobraževati številne generacije in poleg gmotnega varovati tudi duhovno izročilo prednikov. Prav slednje je za Slovenski verski muzej izjemno pomembno. Z razstavo *Zgodovina krščanstva na Slovenskem* muzej želi domačim in tujim obiskovalcem prikazati svojo bogato duhovno dediščino, številna zgodovinska dejanja in vzpodbuditi zavedanje lastne preteklosti. Javnost je že pokazala velik interes za spoznavanje te tematike. Muzej že več let obiskujejo številne šolske skupine, organizirane skupine domačih in tujih gostov ter mnogi posamezniki. Vsi, predvsem mladi, se z ogledom razstave dodatno izobražujejo. V zbirkah je shranjena tradicija skupnega duhovnega evropskega prostora. Ker pa je krščanstvo na slo-

venskem ozemlju navzoče že okoli 1700 let in je tema obsežna, jo lahko razstava in vodnik po njej posredujeta le v zgoščeni obliki.

Razstava, ki prikazuje zgodovino krščanstva od 12. do 20. stoletja in so jo odprli leta 2002, je nadaljevanje dela iz preteklih let. Prvi dve sobi, v katerih je prikazano širjenje krščanstva na naših tleh v pozni antiki in v zgodnjem srednjem veku, sta bili postavljeni leta 1990 pod avtorstvom Matjaža Puca. Ko bodo končana obsežna restavratorska dela v še dveh prostorih, bodo tam predstavili še delovanje slovenskih misijonarjev po svetu, Slovence v zamejst-

vu in v tujini ter popoln pregled vseh verskih skupnosti na Slovenskem.

Devet zaokroženih tem

Razstava in vodnik sta urejena kronološko. Da bi bila obsirna in bogata zgodovina krščanstva na Slovenskem čim preglednejše predstavljena, so jo razdelili v devet tem (v vodniku poglavij), ki obiskovalca (bralca) vodijo iz stoletja v stoletje ter ga z besedili in predmeti (slikami) seznanjajo z dogodki v posameznih časovnih obdobjih. V vodniku so objavljena vsa besedila z razstavnih panojev, s fotografijami in kratkimi opisi pa so predstavljeni ključni muzejski predmeti. Na koncu vodnika so predstavljeni tudi muzejski delavci in njihovo delo.

Razstava je (za zdaj) razdeljena na devet zaokroženih tem: *Krščanstvo v pozni antiki in v zgodnjem srednjem veku* (3. do 11. stoletje), *Stalna cerkvena organizacija v srednjem veku* (12. do 14. stoletje), *Vzpon mest, Tur-*

ki (15. stoletje), *Reformacija in protestantizem* (16. stoletje), *Protireformacija in prenova* (16. in 17. stoletje), *Razcvet baročne umetnosti, terezijansko-jožefinske reforme* (17. in 18. stoletje), *Revolucija v letu 1848, narodni preporod Slovencev* (19. stoletje), *Prva in druga svetovna vojna, družbene spremembe, osamosvojitve Slovenije* (20. stoletje) in *Ljudska pobožnost*.

Za ogled verskega muzeja v Stični si je vsekakor treba vzeti čas. Pričevanje bogastvo dragocenih predmetov bo v vsakem obiskovalcu pustilo globoko sled. Morda je za zdaj muzej v širši javni zavesti manj navzoč, saj gre za povsem novo ustanovo, vendar se ne bom zmotil, če poudarim, da gre za enega najlepših in najbogatejših muzejev na Slovenskem. **Ivo Žajdela**

Rekonstrukcija vitraža z upodobitvijo sv. Katarine Sienske, Lom pod Storžičem, 15. stoletje

Solčavska Marija, okoli 1270–1280

Kipi z nekdanjega oltarja cerkve sv. Nikolaja na Gradšču nad Stično, 1626